קלתה שפיר דמי דת יהודית אפילו קלתה נמי אסור אמר רבי אסי אמר ר' יוחנן קלתה אין בה משום פרוע ראש הוי בה רבי זירא היכא אילימא בשוק דת יהודית היא ואלא בחצר [א]אם כן לא הנחת בת לאברהם אבינו שיושבת תחת בעלה אמר אביי ואיתימא רב כהנא [א]מחצר לחצר ודרך מבוי: וטווה בשוק: אמר רב יהודה אמר שמואל [ב]במראה זרועותיה לבני אדם רב חסדא אמר אבימי בטווה [ג]ורד כנגד פניה: ומדברת עם כל אדם: אמר רב יהודה אמר שמואל [ד]במשחקת עם בחורים אמר רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה קאזילנא בתריה דרב עוקבא חזיתיה להיא ערביא דהוה יתבה קא שדיא פילכה וטווה ורד כנגד פניה כיון דחזיתינן פסיקתיה לפילכה שדיתיה אמרה לי עולם הב לי פלך אמר בה רב עוקבא מילתא מאי אמר בה רבינא אמר טווה בשוק אמר בה רבנן אמרי מדברת עם כל אדם אמר בה: אבא שאול אומר אף המקללת יולדיו בפניו: אמר רב יהודה אמר שמואל [ה]במקללת [א] יולידיו בפני מולידיו [ב] וסימניך [1]אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי אמר [ב]רבה דאמרה ליה [ו]ניכליה אריא לסבא באפי בריה: רבי טרפון אומר אף הקולנית: מאי קולנית אמר רב יהודה אמר שמואל [ז]במשמעת קולה על עסקי תשמיש במתניתא תנא במשמשת בחצר זו ונשמע קולה בחצר אחרת וניתנייה גבי מומין במתניתין אלא מחוורתא כדשנין מעיקרא: **מתני'** [ג][ח]המקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים ונמצאו עליה נדרים אינה מקודשת [ט]כנסה סתם ונמצאו עליה נדרים תצא שלא בכתובה [י]על מנת שאין בה מומין ונמצאו בה מומין אינה מקודשת [כ]כנסה סתם ונמצאו בה מומין תצא שלא בכתובה [ל]כל המומין הפוסלין בכהנים פוסלין בנשים: **גמ'** ותנן [ד]נמי גבי קדושין כי האי גוונא הכא כתובות איצטריכא ליה תנא קדושין אטו כתובות התם קדושין אצטריכא ליה תנא כתובות [ה]אטו קדושין א"ר יוחנן משום ר"ש בן יהוצדק [מ]באלו נדרים אמרו שלא תאכל בשר ושלא תשתה יין ושלא תתקשט בבגדי צבעונים תניא נמי הכי [ו]באלו נדרים אמרו דברים שיש בהן עינוי נפש שלא תאכל בשר ושלא תשתה יין ושלא תתקשט בבגדי צבעונין הוי בה רב פפא אהייא אילימא ארישא כיון דקא קפיד אפילו כל מילי נמי אלא אסיפא רב אשי אמר לעולם ארישא ומידי דקפדי בה אינשי הוה קפידיה קפידא מידי דלא קפדי בה אינשי לא הוי קפידיה קפידא [ז]איתמר קידשה על תנאי וכנסה סתם רב אמר [נ]צריכה הימנו גט ושמואל אמר אינה צריכה גט אמר אביי

לא

קלתה. סל שיש לו מלמטה בית קבול להולמו בראשו ובית קיבול מלמעלה לתת בו פלך ופשתן: **הוי.** לשון מקשה: **א"כ.** דבחצר יש בה משום פריעה: **ודרך מבוי.** דלא שכיחי רבים: **בטווה ורד כנגד פניה.** טווה בכפה על ירכה וחוטו מתדלדל כנגד פניה של מטה: **שדיתיה.** השליכתהו: **במקללת יולידיו בפני מולידיו.** כלומר בפניו דמתני' לא תימא לפניו ממש אלא אפילו מקללת אביו של בעל בפני בנו של בעל: **וסימניך אפרים ומנשה וגו'.** ופסוק זה יהא לך סימן על משנתינו לזכור על ידו דבפניו דמתני' [לא תימא בפניו ממש אלא] בפני בנו קאמר והוי כאילו בפניו: **אפרים ומנשה וגו'.** בני בניו כבניו: **אמר רבה.** לפרושי מילתיה דר"י כגון דאמרה ניכליה אריא לסבא. חמיה: **באפי בריה.** בפני בנו של בעל אומרת כן: **על עסקי תשמיש.** כשמדבר עמה על עסקי עונה מריבה עמו ומשמעת לשכניו והוא בוש בדבר: **ונשמע קולה.** שתשמיש קשה לה וצועקת: **גבי מומין.** בשילהי פירקין(ח): **מתני' כנסה סתם.** בגמ' מפרש אי קאי ארישא אהך דקידשה על תנאי או מילתא באפי נפשה: **מומין הפוסלין בכהנים.** בבכורות(ט) קתני להו: **גמ' כי האי גוונא.** משנה זו שנויה בקדושין בפרק האיש מקדש ומאי שנא דסתמה רבי תרי זימני: **הכא.** דמכילתין דהכא בכתובות קאי איצטריך ליה למיתנייא משום כתובות כדקתני סיפא תצא שלא בכתובה: **תנא קדושין.** רישא דמתניתין אינה מקודשת: **אטו כתובות.** איידי דנקטה משום כתובות: **שלא תאכל בשר.** דהוי עינוי נפש ומתגנה עליו: **ארישא.** דאתני בהדה: **אסיפא.** וקסבר סיפא דמתני' מילתא באפי נפשה וקידשה סתם וכנסה סתם קאמר: **קידשה על תנאי.** שאין עליה נדרים:

לא

בטווה ורד כנגד פניה. ר"ח פי' טווה ורד למר אדום היא טווה שיפול על פניה מזהרוריתו וזהו עזות מלח ופריצות: [שייך לעיל] **ואלא** בחצר. פי' אפי' בלא קלתה נמי אין בה משום פריעת ראש שאל"כ לא הנחת בת לאברהם אבינו: **יולידין** בפני מולידיו. לא מבעיא בפני בעל כדקתני במתני' אלא בפני מולידיו דהיינו בניו של בעל לא תקלל אביו של בעל בפניהם וי"מ יולידיו בפני מולידיו זקנו של בעל בפני הבעל כי היכי דניהוי דווקא בפניו דמתני' ולא היא דהא מפרש רבה דאמרה ניכליה אריא לסבא באפי בריה משמע בריה דבעל: **על** מנת שאין עליה נדרים כו'. תימה לר"י מאי איריא על מנת אפי' בסתם נמי דהא בפ' אע"פ (לעיל דף נז:) גזרינן שלא תאכל ארוסה בת ישראל בתרומה גזירה משום סימפון וי"ל דלרב דאמר בגמ' קידשה על תנאי וכנסה סתם צריכה הימנו גט נקט קידשה על תנאי משום סיפא לאשמועינן דאע"ג דקידשה על תנאי בעיא גט ולשמואל נמי נקט ע"מ למימרא דבכל ענין אינה מקודשת אפי' כנסה אח"כ סתם כדאמרינן בגמרא ועי"ל דנהי דשייך בה סימפון אפי' בקידשה סתם ולא תאכל בתרומה מ"מ צריכה גט מדבריהם או מדאורייתא מספק ומיהו כתובה לית לה לכ"ע אפילו קידשה סתם כדתניא לעיל ואם אמר אי אפשי באשה נדרנית תצא שלא בכתובה ואפי' מאן דפליג לא פליג אלא משום דקסבר הוא נתן אצבע בין שיניה הא לאו הכי מודה דאין לה כתובה והא דנקט במתני' וכנסה ה"ה אפי' לא כנסה בעיא גט אלא נקט כנסה דאפ"ה לית לה כתובה ולרב דמוקי לה סיפא בקידשה על תנאי וכנסה סתם ה"ה דאפי' קידשה סתם וכנסה סתם תצא שלא בכתובה אלא נקט קידשה על תנאי לאשמועינן דאפי' הכי כתובה הוא דלא בעיא הא גיטא בעיא וא"ת לפי מאי דפרישית דקידשה סתם צריכה גט מאי שנא דבנמצאת איילונית אינה צריכה גט דתנן בריש יבמות (דף ב: ושם) וכולן שנמצאו אילונית צרותיהם מותרות משמע דאפי' מדרבנן לא בעיא גט דאי בעיא גט אפי' מדרבנן לא היתה צרתה מותרת אלא חולצת ולא מתייבמת מידי דהוה אכל היכולה למאן ולא מיאנה דצרתה חולצת ולא מתייבמת וצריך לחלק בין מום דאילונית לשאר מומין והא דמשמע בהשולח (גיטין דף מו: ושם) דאיילונית צריכה גט דתנן המוציא אשתו משום אילונית לא יחזיר וטעמא משום קלקולא ואם לא היתה צריכה גט מה מועיל מה שאמרו לא יחזיר הא מקולקלת היא אם הוציאה בלא גט התם מיירי בספק איילונית שלא היה להם כח לברר אם הם סימנין גמורים אם לאו הלכך צריכה גט מספק ומ"מ אין לה כתובה דמספיקא לא מפקינן ממונא תדע דאי בודאי אילונית איירי היאך יכול לקלקלה דלעולם לא יהיו לה בנים דודאי אילונית אין לה רפואה דהא יוצאה בלא חליצה ואם היה לה רפואה היתה צריכה חליצה כמו סריס חמה דתנן בהערל (יבמות דף עט: ושם) דחולץ וחולצין לאשתו שכן מתרפאין באלכסנדריא של מצרים והא דתנן לקמן (דף ק:) הממאנת והשניה והאיילונית אין להן לא כתובה כו' ואית לן למידק כתובה הוא דלא בעיא הא גיטא בעיא כדדייק בגמרא אמתני' דהכא איכא למימר דמשום שניה נקט אין לה כתובה לדקדק הא גיטא בעיא דהא ע"כ ממאנת לא בעיא גט ועי"ל דהא דדייק בגמרא כתובה הוא דלא בעיא כו' היינו משום דקתני ברישא אינה מקודשת וסיפא נקט תצא שלא בכתובה ועוד דאמתני' שייך לדקדק דגיטא בעיא מדלא נקט אינה צריכה גט דהוה שמעינן דכ"ש דאין לה כתובה אבל התם קתני לא כתובה ולא פירות ולא בלאות ואי הוה תני אינה צריכה גט לא הוה שמעינן מינה דאין לה לא פירות ולא בלאות להכי ליכא למידק התם הא גיטא בעיא: **אלא** אסיפא. וסבר רב פפא כשמואל דמוקי סיפא בקידשה סתם וכנסה סתם: **ומידי** דקפדי אינשי הוי קפידא. נראה דהיינו כשהתנה סתם על מנת שאין עליה נדרים ולא פי' איזה נדר דהתם קאמר רב אשי דלא קפדי אינשי לא הוי קפידיה קפידא אבל אם פירש בהדיא ע"מ שאין עליך נדר זה ודאי יכול להתנות בכל נדרים אפי' לא קפדי בהו אינשי:

לא

עין משפט
נר מצוה

כג א ב ג ד ה ו ז מיי' פכ"ד מהל' אישות הלכה יא טור שו"ע אה"ע סי' קטו סעיף ד:

כד ח מיי' פ"ז מהל' אישות הל' ו סמג עשין מח טוש"ע שם סי' לט סעי' א:

כה ט מיי' פכ"ה שם הלכה א סמג שם טוש"ע שם סימן קיז סעיף ג:

כו י מיי' פ"ז שם הל' ז סמג שם טוש"ע שם סימן לט סעיף ג:

כז כ מיי' פכ"ה שם הל' ב סמג שם טוש"ע שם סימן קיז סעיף ד:

כח ל מיי' פ"ז שם הלכה ז סמג שם טוש"ע שם סימן לט סעיף ד:

כט מ מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף א:

ל נ מיי' שם הלכה כג וסמג שם טוש"ע שם סימן לח סעיף לה [וברב אלפס עוד בקדושין פ"ב דף רכט:]:

◆

תוספות רי"ד

הוא לאשה לצאת בפריעת הראש. אר"י א"ש דאורייתא קלתה על ראשה שפיר דמי ודת יהודית בקלתה נמי אסור. אר"א אר"י קלתה אין בה משום פריעת הראש הוי בה ר"ז היכא אילימא בשוק דת יהודית הוא אלא בחצר א"כ לא הנחת בת לאברהם אבינו שיושבת תחת בעלה אמר אביי ואיתימא ר"כ מחצר לחצר דרך מבוי פי' מבוי דלא שכיח בי' בני ר"ה: וטווה בשוק אר"י א"ש במגלה זרועותיה לבני אדם ר"ח אמר אבימי בטווה ויורד כנגד פניה פי' החוט יורד כנגד פניה של מטה והוא פריצות לעשות כן בפני בני אדם: ומדברת עם כל אדם אר"י א"ש במשחקת עם הבחורים. והמקללת יולדיו בפניו אר"י א"ש במקללת יולדיו בפני מולידיו ה"ד א"ר נכלי' ארי' לסבא באפי ברי' פי' יולדיו קורא הזקן דהיינו חמיה ומקללתו בפני בן בעלה כדכתיב ומולדתך אשר הולדת אחריהם פי' כולי האי דייק שמואל מדקתני יולדיו דאי בפניו אבעל קאי הול"ל במקללת אביו בפניו אמאי תני יולדיו דמשמע זקנו א"ו האי בפניו לא אבעל קאי [אלא] שקללה אבי הבעל שילדו בפני בנו של בעל שאבי הבעל הוא זקנו וכ"ש אם קללתו בפני הבעל שיוציא: ר"ט אומר אף הקולנית איזהו קולנית אר"י א"ש במשמעת קולה על עסקי תשמיש פי' מסרבת בו ואינה מתרצה להזקק לו. גרסי' בסוטה בפ' ארוסה איבעיא להו עוברות על דת צריכה התראה להפסידה כתובה או לא אר"ח מסורא ת"ש ואלו שב"ד מתנין להן מי שנתחרש בעלה או שנשתטה או שהיה חבוש בבית האסורים ולא להשקותה אמרו אלא לפוסלה מכתובתה ש"מ צריכה התראה להפסיד כתובתה ש"מ. (והרב אומר שאם התרה בה ועכבה על התראתו ורוצה למחול לה בעלה ולקיימה א) הרשות בידו דומיא דסוטה שאם רוצה למחול על קנויו קודם סתירה הרשות בידו) ירושלמי נשים שאמרו חכמים יוצאין בלא כתובה צריכות התראה ואם לא התרה בהן יוציא ויתן כתובה ולא מנה ומאתים אלא אפילו כ' אלף זוז מאבדת הכל ונוטלת בלאותי' שבפני' ויוצאת: **מתני'** המקדש את האשה ע"מ שאין עליה נדרים ונמצאו עליה נדרים ב) תצא שלא בכתובה ע"מ שאין בה מומין ונמצאו עליה מומין תצא שלא בכתובה שכל המומין הפוסלין

מסורת הש"ס

א) [גיטין פט.], ב) ס"א רבא, ג) קדושין נ., ד) שם, ה) אטו קדושין דברים שיש בהם עינוי נפש אר"י כצ"ל. רש"ל, ו) [תוספתא פ"ז], ז) יבמות קי., ח) [דף עה.], ט) [דף מג.],

◆

תורה אור השלם

1. וְעַתָּה שְׁנֵי בָנֶיךָ הַנּוֹלָדִים לְךָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד בֹּאִי אֵלֶיךָ מִצְרַיְמָה לִי הֵם אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה כִּרְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן יִהְיוּ לִי: בראשית מח ה

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' יולידיו בפני מולידיו. נ"ל יולדיו בפני מולידיו: [ב] שם וסימניך אפרים כו'. נ"ב גי' הרי"ף ורא"ש שנאמר ומולדתך אשר הולדת כו' (ועמ"ש רבינו באה"ע סימן קט"ו ס"ק י"ג):

◆

מוסף רש"י

כנסה סתם ונמצאו עליה נדרים תצא שלא בכתובה. דאמר אי אפשי באשה נדרנית, אבל גיטא בעיא מדבריהם מספיקא כיון דלא פריש דלמא דעתיה נמי אנדרנית (קדושין נ.). **תנא קדושין.** המקדש אינה מקודשת, **אטו כתובות.** דבעי למיתני בסיפא כנסה סתם תצא בלא כתובה (שם). **תנא כתובות אטו קדושין.** תנא דין כתובה אטו דין קדושין (שם). **קידשה על תנאי.** שאין עליה נדרים או מומין, **וכנסה סתם.** ואחר כך נמצאו עליה נדרים, **רב אמר צריכה הימנו גט.** דאילו לשם קידושין הואי, דיודע היה שאין קידושין הראשונים כלום (יבמות קי.).

◆

תוספות רי"ד (המשך)

בכהנים פוסלין בנשים. ותנן נמי גבי קדושין כה"ג הכא כתובה איצטריך ליה תנא קדושין אטו כתובה והתם קדושין איצטריך ליה תנא כתובה אטו קדושין פי' רישא מיירי בקדושין וסיפא בכתובה: אר"י משום ר"ש בן יהוצדק באלו נדרים אמרו שלא תאכל בשר ולא תשתה יין ולא תתקשט בבגדי צבעונין ותנ"ה באלו נדרים. הוי בה ר"פ אהייא אילימא ארישא כיון דקא קפיד אפילו כל מילי נמי פי' כיון דקפיד ואתני בהדה ע"מ שאין עליה נדרים אפילו שאר נדרים אם ימצאו עליה אינה מקודשת אלא אסיפא פי' דקתני כנסה סתם וקסבר ר"פ דסיפא דמילתא באפי נפשה היא וקדשה סתם וכנסה סתם קאמר וכיון דקדשה וכנסה סתם דוקא בג' נדרים קפיד ותצא שלא בכתובה אבל בשאר נדרים א"י להוציאה שלא בכתובה (ע"א) [רב אשי אמר] לעולם ארישא ומידי דקפדי אינשי הוי קפידיה קפידא מידי דלא קפדי ביה אינשי לא הוי קפידיה קפידא פי' אע"פ שהתנה עמה אנן סהדי דלא (קפידא אלא ממון) [קפיד אלא במאי] דקפדי אינשי וכ"ש בסיפא דלא קפיד אלא אמאן דקפדי אינשי והלכך אע"פ שהתנה עמה שאין עליה נדרים י"ל כתובה ובעיא גיטא ור"י ז"ל כ' דבעיא גיטא ואין לה כתובה ואינו נ"ל דכיון דאמרינן דאע"ג דאתני לא אתני אלא על הני אפילו כתובה נמי יש לה והל' כרב אשי. איתמר קדשה על תנאי וכנסה סתם רב אמר צריכה ממנו גט ושמואל אמר א"צ הימנו גט שכל הבועל ע"ד תנאו הראשון הוא בועל

א) לכאורה נ"ע הא דין זה הוא איבעיא ולא איפשיטא בסוטה (כ"ה) ואולי דכוונתו כיון דקיי"ל גבי קינוי דיכול למחול ה"ה הכא. ועי' תוס' שם ד"ה ש"מ. ב) נ"ל אינה מקודשת כנסה סתם ונמצאו עליה נדרים תצא שלא בכתובה.